

Zid tišine prikriva aferu o stotinama izgubljenih stanova za siromašne

NIŠ SOCIJALNIM STANOVIMA KRPI RUPE U BUDŽETU!?

***Gradska stambena agencija Niš tiho prebacila pare gradu i nije zidala stanove od 2012 do 2014. godine * Pre nego što je prenela tri miliona evra gradu, Agencija izgubila još pet miliona evra evropskih para zbog direktnog dogovora o izgradnji * Parama kojih sada nema moglo se izgraditi oko 350 stanova!**

Tončev gradnja: započeti stanovi u Nišu

U Nišu se bar dve godine prikriva aferu o stotinama stanova za siromašne koji mogu biti nepovratno izgubljeni.

Najpre je Razvojna banka Saveta Evrope odustala od nameravanog finansiranja socijalnih stanova, za šta je trebalo da izdvoji oko pet miliona evra. Pošto je Niš jedini u Srbiji imao kompletan projekat, evropski bankari su ubrzo odustali od finansiranja socijalnih stanova u našoj zemlji, što je trebalo da vredi oko 20 miliona evra.

Ubrzo potom, Grad Niš je izmenio [Statut Stambene agencije](#), što je omogućilo da njen novac (više od tri miliona evra) bude prebačen u gradski budžet. Tako su se sredstva, namenjena izgradnji socijalnih stanova, utopila u gomilu budžetskih rupa i postala bezlična. Sigurno je da je bar delom tog novca plaćen gas za Gradsku toplanu, ali se i o tome čuti jer se čini da je takvo trošenje socijalnih para nenamensko i podleže zakonskim sankcijama, o čemu se vode tihe polemike.

O konačnom ishodu afere zasad se može samo nagađati. Ima onih koji se još nadaju da će se evropski bankari predomislliti i ipak dati onih pet miliona evra, kao što ima i onih (naglašeno anonimnih) u gradskoj upravi, koji veruju da će pare, skrenute u gradski budžet, ipak biti potrošene za socijalne stanove. Jednog dana...

Transfer o kome se ćuti

Niška Stambena agencija je naslednik nekadašnjeg Fonda solidarne stanbene izgradnje, iz kojeg su građeni, tada ćveni, radnićki stanovi. Od svog osnivanja, 2004. godine, sve do prošle godine, Gradska stambena agencija imala je potpunu kontrolu nad svojim finansijama.

Onda joj je promenjen Statut i, odlukom osnivaća (Grada Niša), Agencija je postala indirektni korisnik budžeta. To znaći da prihodi, koji su do tada trošeni iskljućivo za izgradnju stanova, sada idu u budžet grada Niša. Tako je poluprazni gradski budžet dobio solidno osveženje, [od 350 miliona dinara](#).

Agencija se finansira iz razlićitih izvora – drŹave, Grada i donacija - ali stvara i sopstvena sredstva. Sve svoje prihode bila je u obavezi da troši namenski, odnosno da ulaŹe u nove cikluse izgradnje. Kada je promenjen statut Agencije (2013), u budžet Grada su preneti sva sredstva koja je Agencija imala na raćunu.

Da li je cilj tog poteza bio da se novcem za stanove krpe budžetske rupe? Odbornik „Niške priće“, Predrag Jelenković, mislio je upravo tako i zato je pokušao da otvori raspravu na sednici Skupšćtine grada, juna meseca 2013. godine. Svi ostali su ćutali (pozicija i opozicija) a odgovorio je gradonaćelnik Zoran Perišić (SNS) tvrdnjom da Agencija nije imala zakonsko pravo da stvara profit.

Sudeći po tome, Grad je pomogao Agenciji tako što joj je taj profit uzeo zajedno sa savim ostalim sredstvima i odmah, po Perišićevom kazivanju, delom tih para platio raćun Gradske toplane za gas.

Direktor Agencije, Vladan Stojanović, tvrdi da je sve urađeno u skladu sa zakonom, ali ipak ne kaŹe da li je Grad imao pravo da preuzme sva sredstva Agencije. On, takođe, tvrdi da nije nadleŹan za odgovor na ovo pitanje, ali ni on, niti bilo ko drugi, ne ume da kaŹe ko je nadleŹan. Iz Ministarstva finansija uputili su nas na Ministarstvo privrede, a iz Ministarstva privrede ponovo na Ministarstvo finansija i Sektor za budžet. Pošto su dobili i naš pisani zahtev, prosledili su ga Upravi za trezor, u kojoj tvrde da ne smeju da daju takve informacije i da nije njihov posao da ispituju zakonitost i osnovanost transakcija!

Potruga za odgovorima se nastavlja. U DrŹavnoj revizorskoj instituciji u Beogradu upućeni smo na njihovo odeljenje u Nišu, dok u Nišu tvrde da nisu ovlašćeni da daju takve informacije i upućuju nas da se obratimo Beogradu! Nakon pisanog zahteva revizori kaŹu da su odgovorili i odgovor poslali pošćtom, ali on nikako da stigne. U vreme kada su poštu dovozili koćijama, pet radnih dana bi bio razuman rok da pismo stigne od Beograda do Niša, ali u dvadeset prvom veku...

Isto pitanje smo postavili i Upravi za izgradnju i planiranje kao direktnom budžetskom korisniku, preko koje je Agencija indirektni korisnik. Prema rećima naćelnika Rodoljuba Mihajlovića, ni oni nisu nadleŹni, niti mogu da komentarišu transakcije koje je inicirao osnivać.

Ni sa Gradskim većnicima stvar ne stoji bitno drugačije, tako da jasan i glasan odgovor na pitanje po kom osnovu je izvršen ovaj transfer i da li Grad koristi sredstva za socijalne stanove da bi krpio budžetske rupe, u Nišu nije moguće dobiti.

Logično bi bilo da odgovor ima osnivač – Grad Niš. U Skupštini Grada Niša - muk. Niko nema ovlašćenja da govori o tome, osim načelnika Uprave za finansije, Miljana Stevanovića. On je više puta objasnio da za novinare nema vremena.

Tek nakon pozivanja na Zakon o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja i upozorenja da će ceo postupak stići do Poverenika za informacije, Uprava za finansije se oglasila, i to vrlo diplomatski. Sa željom da i vuk bude sit i ovce na broju, dobili smo odgovor u kome pravog odgovora nema:

- Gradska stambena agencija je tokom 2013. godine stekla status indirektnog korisnika budžetskih sredstava na osnovu Zakona o budžetskom sistemu, ostalih odgovarajućih podzakonskih akata, tako da se sredstva iskazana u finansijskom izveštaju nalaze u okviru KRT-a (Konsolidovani račun trezora).
- Namenska sredstva koja je RAS (Republička stambena agencija) i resorno ministarstvo transferisalo radi izgradnje stanova za socijalno stanovanje, nalaze se na posebnom računu Agencije, sa koga se vrši plaćanje izvođačima radova po ispostavljenim situacijama.

Poznato je da danas Agencija ima četiri računa, od kojih su tri namenska a samo sa četvrtog grad ima prava da povlači sredstva. Međutim, u 2013. godini Agencija je imala samo jedan račun, na kom su bila sva njena sredstva. Da li je Grad imao prava da njima raspoláže po sopstvenom nahođenju? Taj odgovor je diplomatski izbegnut.

U želji da deo tog novca zadrži na računu Agencije, tadašnji vršilac dužnosti direktora, Milan Nikolić, tražio je od Agencije za privredne registre uvećanje osnivačkog kapitala za sto trideset miliona dinara. Za takvu promenu trebalo je da pribavi odluku osnivača i Vlade Republike Srbije. Pošto nijednu od tih odluka nije mogao da priloži, Agencija za privredne registre je zahtev odbila.

Rukovodeći se, verovatno, onom narodnom da se upornost isplati, on je isti zahtev više puta slao Agenciji za privredne registre, od januara do avgusta 2013. godine. Svaki put je bio odbijen, uz isto obrazloženje. Osnivački kapital Agencije i danas iznosi pet hiljada dinara. Nikolić uporno odbija da odgovori zašto je tražio tu promenu, ali je objasnio da je to bilo odavno i da se to nas - ne tiče!

Trenutno je izvesno samo to da je više od tri miliona evra otišlo je iz Agencije u budžet. Jasno je da je Grad ovim parama platio bar deo duga Toplane za gas, a svojim ćutanjem zvanične institucije samo podgrevaju sumnje da su novcem za stanove plaćani i drugi računi. Ako je to tačno, neko će se zimus grejati parama onih koji uzalud čekaju stanove. Ta vrsta solidarnosti nije nemoguća, ali je red da se o tome izjasne oni čije se kože neposredno tiče.

Grad je kasnije, kroz novi ciklus gradnje, vratio nešto od para koje je uzeo Agenciji. Istina, nigde se ne pominje da je uzeo trista pedeset miliona dinara, ali je zato pompezno najavljena „investicija“ Grada od oko trideset miliona dinara u socijalnu stambenu izgradnju.

Ova sredstva namenjena su podizanju dve lamele za socijalno stanovanje u ulici Majakovskog u Nišu.

Na te stanove se još čeka, a ima i zašto.

Na Tončeva nema žalbe

Da kod nas ništa ne može da prođe glatko, čak i kada ima para, svedoči tender za izgradnju pomenutih stanova, koji je trajao skoro godinu dana.

Kada je prvi put raspisan, nije ni došlo do njegovog otvaranja jer se jedan od učesnika, MD GIT, žalio Komisiji za zaštitu prava ponuđača na konkursnu dokumentaciju. U MD GIT-u kažu da su, pre nego što su se [žalili Komisiji](#), upozorili Agenciju na propuste, ali da je reakcija izostala. Licencirani lokalni službenik za javne nabavke, koji je želeo da ostane anonimn, tvrdi da su napravljeni propusti jer su pomešani kriterijumi za učešće na tenderu i uslovi za izgradnju i jer su tehnički zahtevi u odnosu na obim posla bili premali, što znači da je Agencija napravila niz propusta prilikom raspisivanja tendera.

Sledeći tender raspisan je novembra 2013. Tada su se, osim MD GIT-a, žalili i drugi učesnici. Agencija je, neposredno pre otvaranja tendera, u skladu sa zakonom, izvršila izmene u obimu posla i to objavila na svom sajtu, ali tu izmenu izabrani ponuđač („Banković“ iz Crne Trave) nije uzeo u obzir. Njegova ponuda je odbačena, a [usvojene su i žalbe](#), na dokumentaciju još dva učesnika: KEJ DOO i Neimar projekt.

Direktor Agencije, Vladan Stojanović, tvrdi da u tome nema ničeg neobičnog:

- Kod nas je praksa da se, kad prvi na konkursu dobije posao, drugi žali na prvog, a treći i na drugog i na prvog...

Te su žalbe usvojene, tender delimično poništen, a Agencija je samo na ime taksi i troškova advokata, u oba slučaja, isplatila oko 360 hiljada dinara. Niko od odgovornih za ove propuste nije snosio nikakve posledice.

Tako je, konačno, posao vredan 160 miliona dinara dobila „Tončev gradnja“ iz Surdulice. Ona je isplivala na tenderu kao najpovoljniji ponuđač jer su se oni ispred nje diskvalifikovali međusobnim žalbama. Istina, MD GIT se žalio i na dokumentaciju „Tončev gradnje“, ali je Republička komisija jedino tu žalbu odbila kao neosnovanu.

Potpisivanje sporazuma: Zoran Perišić gradonačelnik Niša, Vladan Stojanović, direktor Gradske stambene agencije i Novica Tončev, vlasnik „Tončev gradnje“

Bila je to nova u seriji pobeda „Tončev gradnje“. Prema podacima Ministarstva finansija, Uprave za trezor, od sredine 2012, za manje od godinu dana, ova firma dobila je čak 17 tendera. Na njenom sajtu <http://www.toncev.com/> može se videti da su mnoge budžetske ustanove iz Niša koristile usluge surduličkih građevinara. Osim Stambene agencije, to su i Klinički centar, Narodno pozorište, Regionalni centar za obrazovanje, Predškolska ustanova „Pčelica“ i mnogi drugi. Vlasnik firme je Novica Tončev, funkcioner

SPS-a, donedavni predsednik Opštine Surdulica i brat Ivica Tončeva, savetnika za nacionalnu bezbednost Ivica Dačića. Pitanje da li je žalba MD GIT-a zaista neosnovana, samo se nameće.

Pukao tender, pukli milioni

Istorija raspisivanja tendera u Agenciji ukazuje na to da su, u najmanju ruku, sporni tenderi više pravilo nego izuzetak. Agencija nije od toga trpela preveliku štetu, ali su i Agencija i Niš odgovorni što su 2012. godine izgubljeni socijalni stanovi vredni pet miliona evra! Taj novac iz Evropske razvojne banke bio je namenjen izgradnji stanova u ulici Petra Arandjelovića u Nišu, o čemu postoji dosta podataka u [izveštaju Državne revizorske institucije](#) o poslovanju Agencije (str. 26-27).

Taj veliki posao poveren je firmi MD GIT iz Niša u direktnoj pogodbi. S nastupanjem svetske ekonomske krize, donet Zakon o podsticanju građevinske industrije Republike Srbije. Prema tom zakonu, predviđeno je da se na postupak za potrebe projektnog finansiranja primenjuje pregovarački postupak bez objavljivanja javnog poziva. Rukovodeći se ovom odredbom, Agencija je ušla u pregovarački postupak i aprila 2012. sklopila ugovor s firmom MD GIT iz Niša. Polaganju kamena temeljca prisustvovali su tadašnji gradonačelnik Niša, Miloš Simonović, i ministar životne sredine, rudarstva i prostornog planiranja, Oliver Dulić.

Polaganje kamena temeljca u Petra Arandjelovića 2012.

Nepuna dva meseca kasnije, Razvojna banka Saveta Evrope odbila je da finansira ovaj projekat. Bez obzira na to što je postojala mogućnost direktnog dogovora za iznos od šest miliona evra, Razvojna banka Saveta Evrope zamerila je što je primenjen restriktivan tender bez objavljivanja javnog poziva. Nabavka joj je bila neprihvatljiva jer nije u skladu sa njenim smernicama za nabavke, naročito u pogledu principa transparentnosti, jednakog tretmana i nediskriminacije. Iako zakon nije prekršen, Evropljani su stekli utisak da je on zloupotrebljen kako bi se pribavila korist jednom favorizovanom ponuđaču, u ovom slučaju MD GIT.

Na taj način Agencija je izgubila pet miliona evra, a tim sredstvima mogao je biti rešen stambeni problem 237 porodica u Nišu sa malim primanjima. Temelji zgrade su iskopani i projekat je obustavljen, a u Agenciji mogu samo da se nadaju da će u budućnosti ponovo imati pristup ovim sredstvima.

Niš je bio prvi grad u Srbiji koji je prikupio svu potrebnu dokumentaciju za ovaj projekat, vredan oko 20 miliona evra, koji je bio namenjen izgradnji velikog broja stanova za socijalno stanovanje širom Srbije. Nakon peha Gradske stambene Agencije iz Niša, Razvojna banka Saveta Evrope nije nikome transferisala novac i od važnog projekta nije bilo ništa.

Da li će Agencija uspeti da povрати sredstva od Grada i Razvojne banke Saveta Evrope, ili su te pare zauvek izgubljene, a sa njima i nada mnogih porodica da steknu krov nad glavom, pokazaće vreme.

Novinar: Milena Stojiljković